

לְבַנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר
 אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: (ג) אִישׁ כִּי יֵדֵר
 נָדָר לַיהוָה אֹהֵב־שֶׁבַע שְׁבַעַה

לְמִימְרֵי דִין פְּתַגְמָא דִּי
 פְּקִידֵי יִי: ג גְּבַר אַרְי יֵדֵר
 נָדָר קָדָם יִי אֹו יְקִיִּים קָיִים

תו"א זה הדבר נדה מו: כי ידר נדרים יג.
 טז: שבועות כ: לה' נזיר ד: או השבע
 נדרים טז:

בעל הטורים

(ג) נדרים. בגימ' רוצח שהנודר חשוב כרוצח אם אינו משלם דבעון נדרים הבנים מתים:

רש"י

ולבניו ולכל בני ישראל, שנאמר דבר אל אהרן וגו', אף זו נאמרה לכולן (בבא בתרא קכ:). זה הדבר. משה נתנבא צפה אמר ה' פתלות הלילה (שמות יא, ד), והנביאים נתנבאו צכה אמר ה', מוסף עליהם משה שנתנבא כלשון זה הדבר (ספרי קנג). דבר אחר, זה הדבר, מיעוט הוא, לומר,

שהחכם כלשון התרה, ובעל (ואצ) כלשון הפרה, כלשון הכתוב כאן, ואם חלפו, אין מותר ואין מופר (ספרי קנג. נדרים עמ.). (ג) נדר. האומר הרי עלי קונס שלא אוכל או שלא אעשה דבר פלוני, יכול הפילו נשבע שיאכל נבלות אני קורא עליו ככל היונא מפיו יעשה, תלמוד לומר לומר לאסור

עיקר שפתי חכמים

ד שהחכם אינו מתיר אלא בהרטה. נופל עליו לשון התרה. והבעל שמפר בלא חרטה ובלא נתינת טעם שייך אצלו לשון הפרה:

לקוטי הלכות

על-ידי נדר ושבועה זה תלוי רק בגדולי הדור שהם מחייב עצמן בעת פשיטותן בשעת בפול תורה מהתורה הנעלמת כנ"ל, ומכל שכן בעת עסקם בתורה שאז הם מחייב כל הדברים שבעולם על-ידי תורתן ומאלו הגדולי הדור מקבלים חיות גם כל ההמון ומהם נשתלשל הפח גם להמון עם שיהיה להם פח לעשות תורה מכל דבר שבעולם על-ידי נדר ושבועה, כי עקר זה הפח לעשות תורה מכל דבר שבעולם, שזהו בחינת נדר ושבועה, זה נמשך רק מגדולי הדור כנ"ל: וזה שהתחילה התורה פרשת נדרים: וידבר משה אל ראשי המטות וכו', מה שלא נאמר בן בשאר מצות התורה רק בכאן אצל נדרים נאמר ראשי המטות, ראשי המטות דיקא. כי עקר מצוה זו של נדרים ושבועות הוא תלוי בראשי המטות שהם גדולי הדור כנ"ל. ועל-כן למדו רבותינו ז"ל מזה שהחכם עוקר הנדר מעקרו, כי מאחר שעקר הנדר הוא נמשך מחכם הדור,

על-כן בודאי יש פח בידו להתירו ולעקרו מאחר שכל עקר פח הנדר נמשך ממנו כנ"ל. (יורה דעה - הלכות נדרים - הלכה ב', אותיות ג' ח' לפי אוצר היראה - נדרים ושבועות, אות ה')

זה הדבר אשר צוה ה' - "כה" מרמז על דבר שרואין מרחוק מאד, וכמו שפרש רש"י: משה נתנבא בכה, וכל הנביאים נתנבאו בכה, מוסף עליהם משה שנתנבא ב"זה הדבר", כי כל הנביאים נתנבאו באספקלריא שאינה מאירה שראו נבואתם מרחוק מאד אבל משה התנבא גם בזה הדבר שהוא בחינת שראו הנבואה בראיה יפה וכרה, אבל גם משה התנבא בכה, כי היו כמה נבואות שגם הוא הכרח לראותן מרחוק מאד. (חושן משפט - הלכות מתנה - הלכה ה, אות מז)

(ג) איש כי ידר נדר - פרשת מטות מדבר מענין נדרים, שעל-ידי מצוה זאת של נדרים רואים ומבינים גדל עצם פח הדבור, שתכף

לקוטי הלכות

את עצמו באיזה קדשה ופרישות שנמצאים הרבה שעושים נדר או שבועה על זה, כגון: להתענות איזה יום, או שלא לאכל דבר מן החי איזה זמן, או לתן צדקה יותר מכחו וכיוצא בזה. ולכאורה הדבר תמוה, ממה נפשך, אם יש בכחו להתגבר על יצרו ויכל להתגבר בלא נדר ושבועה. ואם מתירא שלא יתגבר יצרו עליו מה יועיל הנדר. אך בזה רואין גדל כח הנדר בשרשו והעקר בשמוציאו בפיו שאז על-ידי הנדר עולה לבחינת פליאות חכמה ששם שרש הבחירה. ומשם מקבל כח על-ידי שמוציא הנדר בפיו שיוכל להתגבר על מה שצריך להתגבר. וכודאי גם אחר כך כשעשה נדר עדין יש כח להבחירה להטותו חס ושלום חס ושלום כי הבחירה יש לה כח גדול מאד. ועל-כן הזהירה התורה מאד שישמר לקים את נדרו וככל היוצא מפיו יעשה. אבל העקר הוא שעל-ידי הנדר יש לו כח הרבה יותר להתגבר על יצרו. וכמו שמצינו בבעז שאמר (רות ג) חי ה' שכבי עד הבקר, ודרשו רבותינו ז"ל (רות רבה פרשה ה) ליצרו נשבע, נמצא שבלא השבועה היה סברא שהיצר הרע יתגבר עליו, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (נדרים ח) בזה. ועל-ידי השבועה עמד בנפיון וכבש את יצרו. וכן מצינו בכמה בשרים וצדיקים, וכמו ששמעתי מפיו הקדוש שאמר שהיה רגיל בנדרים מאד בשביל קדשה ופרישות (שכחי הר"ן סימן טו). (אורח חיים - הלכות ברכת השחר ה', אות צ')

בשמבטא בשפתיו צריך לקים ככל היוצא מפיו. כי באמת ענין נדרים הוא פליאה נשגבה בבחינת "איש כי יפליא לנדר נדר נזיר" וכו'. כי הם בחינת פליאות חכמה (כמובא בהתורה "שאלו את רבי יוסי בן קסמא" פסימן נו). כי בזה רואין גדלת האדם הבעל בחירה שיש לו כח בפיו לעשות לעצמו מצוות חדשים שלא נצטוו בהם. כגון כשאוסר עליו דבר המתיר בפיו אזי תכף נאסר עליו הדבר המתיר באסור תורה (וכמבאר בדברינו מזה בהלכות נדרים) והוא פליא. הלא באמת זה הדבר אין בו שום אסור בשרשו, ואף-על-פי-כן תכף כשאומר בפיו שיאסר עליו הדבר אפלו בלא הזכרת השם נאסר עליו תכף באסור חמור מן התורה. אך בזה רואין גדל כח האדם הבעל בחירה. והעקר הכח הוא בפיו ולבו. ששלבבו חושק לקדש את עצמו באיזה קדשה ופרישות וכיוצא ומוציא חשקו ורצונו בפיו אזי נעשה מזה תורה. כי אז נאסר עליו הדבר באסור תורה. כי באמת נפש ישראל בשרשו הוא חלק אלוהי ממעל והוא בעצמו בחינת התורה. כי קדשא בריך הוא ואוריתא וישראל בלא חר, כמו שכתוב בזהר הקדוש (אחרי עג). ועל-כן יש לו כח בפיו לנדר נדר ולעשות לעצמו מצוות כנפשו. והעקר נדרים הוא כדי לקדש את עצמו ולפרש את עצמו מתאוות, בבחינת (אבות פרק ג) נדרים סג לפרישות, שאלו הנדרים הם מצוה לנדר בהם. וכן אמרו (נדרים ח): שרי ליה לאנש למנדר לזווי נפשיה. ועקר הנדר כשמוציאו בפיו. ובה רואין גדל כח הדבור ומבטא שפתים של האדם שעל-ידי הדבור הוא יכול להתגבר ביותר לפרש את עצמו אפלו מן התור, כמו שאמרו: נדרים סג לפרישות, וכמו שרואין בחוש מכל מי שרוצה להרגיל

די
ידר
קנים
רס יג
השבע
זכרה
ולין
ר הרי
פלוגי
ז עליו
למסור
ולעקרו
נו כנ"ל
ג ח לפי
(
זרמו על
ש רש"י:
נתנבאו
א ב"ה
ספק לריא
חוק מאד
ז שהיא
זה ובה
היו כמה
זן מרחוק
ה את ס
ופות מרוב
של נדרים
בה